

سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته : علوم و معارف اسلامی	نام و نام خانوادگی:	تعداد صفحه : ۳
پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۹۸/۱۰/۱۰	ساعت شروع: ۱۰ صبح	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ۱۳۹۸		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی <a href="http://aee.medu.ir">http://aee.medu.ir</a>	

ردیف	سؤالات ( پاسخ نامه دارد )	نمره
۱	<p><b>گزینه های صحیح را مشخص کنید .</b></p> <p>۱ - کدام دلیل موجب تأسیس علم اصول گردید ؟</p> <p>الف) دور شدن از عصر نصوص ب) اهتمام شارع مقدس نسبت به القا و آموزش روش استنباط احکام ج) رحلت پیامبر اکرم(ص) و ایجاد اختلاف میان صحابه د) دسترسی شیعیان به ائمه (ع) حدود ۲۰۰ سال بعد از اهل تسنن</p> <p>۲ - کدام علم متکفل بحث از مقدمات و پیش فرض هایی است که فقیه قبل از ورود به فقه، باید پاسخی برای آن ها بیابد ؟</p> <p>الف) فلسفه      ب) فقه      ج) منطق      د) اصول فقه</p> <p>۳ - کدام جمله صحیح است ؟</p> <p>الف) بر فقیه لازم نیست برای فتوا و حکمی که صادر می کند ، پاسخی روشن و مستدل ارائه کند . ب) واژه فقه در اصطلاح بیشتر به فهم بخش خاصی از مسائل دینی گفته می شود . ج) طبق مفاد « آیه نَفَر » فقیه می تواند به صدور حکم به غَيْر ما أَنْزَلَ اللَّهُ « بپردازد . د) عمل کنندگان به علت عمل به فتوای فقیهیی که از روی بی دقتی صادر کرده ، مورد مؤاخذه قرار می گیرند.</p> <p>۴ - در کدام یک از موارد زیر ، فعل امر دلالت بر وجوب دارد ؟</p> <p>الف) اللَّهُمَّ اشْفِ كُلَّ مَرِيضٍ . ب) ( اِغْسِلْ وَجْهَكَ مَرَّةً فَرِيضَةً . ج) ( فَادَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ . د) ( قُمْ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا .</p> <p>۵ - کدام عبارت صحیح است ؟</p> <p>الف) علم درایت حدیث، فرد فرد راویان یک حدیث را از جهت موثق و غیر موثق بودن مورد بررسی قرار می دهد. ب) علم اصول فقه، حدیث را از جهت اطمینان به صدور یا عدم اطمینان به صدور آن بحث می کند . ج) علم درایه، با توجه به یافته های علم رجال، نوع حدیث را معلوم می کند . د) برای بررسی سندی روایت، ابتدا به علم درایه مراجعه می شود.</p> <p>۶ - کدام جمله نادرست است ؟</p> <p>الف) الفاظ عام و مطلق، الفاظی هستند که افرادی را از دایره ی شمول عام یا مطلق خارج می کند . ب) استدلال به عموم عام زمانی جایز است که مخصصی نباشد . ج) در بسیاری از موارد، حکم در ابتدا به صورت عام بیان شده است . د) حکم عام، پس از فترتی با حکم دیگری تخصیص خورده است .</p> <p>۷ - تکلیف مسافری که در موقعیتی است، اما نمی داند باید نمازش را شکسته بخواند یا تمام، چیست ؟</p> <p>الف) باید به احتیاط عمل کند . ب) باید نمازش را هم شکسته بخواند و هم تمام ج) باید به اصل عمل اکتفا کند . د) موارد الف و ب</p>	۲
	ادامه سؤالات در صفحه دوم	

سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته : علوم و معارف اسلامی	نام و نام خانوادگی:	تعداد صفحه : ۳
پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۹۸/۱۰/۱۰	ساعت شروع: ۱۰ صبح	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ۱۳۹۸		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی <a href="http://aee.medu.ir">http://aee.medu.ir</a>	

ردیف	سؤالات ( پاسخ نامه دارد )	نمره
	<p>۸ - کدام جمله صحیح است؟</p> <p>الف ( اکثر فقها به اجماع های نقل شده از سوی فقیهان متقدم ، اعتماد می کنند .</p> <p>ب ( علت اعتماد به فقه های متقدم اینست که این فقها نزدیک به عصر ائمه (ع) زندگی می کردند .</p> <p>ج ( فقه های متقدم ، دقت فراوانی در پیروی از روایات داشته اند .</p> <p>د ( همه موارد</p>	
۲	<p>سؤالات صحیح و غلط :</p> <p>۱ - زمان رحلت پیامبر اکرم (ص) زمان شکل گیری منابع و ادله شرعی است .</p> <p>۲ - روش تحقیق درباره ی سندیت قرآن با سنت تفاوت زیادی دارد .</p> <p>۳ - اجماع در نظر شیعه بر خلاف نظر اهل تسنن منبع مستقلی به حساب نمی آید .</p> <p>۴ - حجیت عقل از امور بدیهی است و نیاز به دلیل و برهان ندارد.</p>	۱
۳	<p>تعریف اصطلاحات :</p> <p>۱ - آیات الاحکام</p> <p>۲ - سنت</p> <p>۳ - اجماع محصل</p> <p>۴ ( قاعده ی ملازمه</p>	۲
۴	<p>پاسخ کوتاه دهید :</p> <p>۱ - مؤسس عصر تجدید روش استنباط کیست ؟</p> <p>۲ - آثار فقهی وی در سه سطح مقدماتی، متوسط و عالی نوشته شد؟</p> <p>۳ - کتاب مکاسب و رسائل از کیست ؟</p> <p>۴ - اندیشه ی مردم سالاری دینی توسط چه کسی ایجاد شد؟</p>	۱
۵	<p>عبارت های هم مفهوم و هماهنگ باهم را در پاسخ نامه مشخص کنید.</p> <p>۱ - لَا تَشْتُمُ أَحَدًا . الف ( مقید</p> <p>۲ - أَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ . ب ( عام</p> <p>۳ - صَلَّ ج ( قید منفصل</p> <p>۴ - أَكْرَمَ بَعْضُ الْفُقَرَاءِ . د ( مطلق</p> <p>هـ ( خاص</p>	۱
۶	<p>با توجه به این عبارت، بگویید که خداوند چگونه واجبی را بیان می کند ؟</p> <p>« إِذَا ارَادَ أَنْ يُفْرِضَ فَرِيضَةً أَنْزَلَهَا شَيْئًا بَعْدَ شَيْءٍ ، حَتَّى يُؤْطِنَ النَّاسُ أَنْفُسَهُمْ عَلَيْهَا وَيُسْكِنُوا إِلَى أَمْرِ اللَّهِ »</p>	۰/۵
۷	<p>این عبارت را ترجمه کنید.</p> <p>« إِذَا كَانَ مَوْضِعُ جِهَتِكَ مُرْتَفِعًا عَنْ مَوْضِعِ بَدَنِكَ قَدَرُ لَبَنَةٍ فَلَا بَأْسَ وَ مَفْهُومُ الشَّرْطِ يَدُلُّ عَلَى الْمَنْعِ مِنَ الزَّائِدِ »</p>	۰/۷۵
	ادامه سؤالات در صفحه سوم	

سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته : علوم و معارف اسلامی	نام و نام خانوادگی:	تعداد صفحه : ۳
پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۹۸/۱۰/۱۰	ساعت شروع: ۱۰ صبح	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ۱۳۹۸		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات ( پاسخ نامه دارد )	نمره
۸	بر اساس این عبارت، نظر شهید اول راجع به استعمال خمر چیست ؟ « و ظاهرُ العبارةِ جوازُ استعمالِها لِلضَّرورةِ مطلقاً حَتَّى لِلدَّواءِ »	۰/۷۵
۹	این عبارت را ترجمه کنید . « إِذَا دَخَلَ الْوَقْتُ وَجَبَ الطَّهُّورُ وَالصَّلَاةُ » فَإِنَّهُ ظَاهِرٌ بِمَقْتَضَى الْمَفْهُومِ فِي أَنَّهُ إِنْ لَمْ يَدْخُلِ الْوَقْتُ فَلَا يَجِبُ الطَّهُّورُ وَلَا الصَّلَاةُ »	۰/۷۵
۱۰	نوع مقدمه ( عقلی یا شرعی بودن ) را مشخص کنید . الف ( تهیه وسیله برای رفتن به حج ب ( طهارت برای نماز	۰/۵
۱۱	آیا ملازمه ای میان نهی و بطلان این معاملات وجود دارد ؟ الف ( نهی از خرید و فروش هنگام نماز جمعه ب ( نهی از ربا	۱
۱۲	برای حجیت هر کدام از دلایل فقهاتی ، یک دلیل بیاورید . الف ( براءت ب ( احتیاط ج ( تخییر	۰/۷۵
۱۳	در چه صورت، حکم واقعی اولی ، به حکم واقعی ثانوی تبدیل می شود ؟ یک مثال بنویسید .	۰/۷۵
۱۴	مفهوم موافق را با ذکر یک مثال تعریف کنید .	۰/۵
۱۵	تفاوت بین دلالت عام با دلالت مطلق بر شمولیت و عمومیت چیست ؟	۱
۱۶	علت حجیت اجماع در فقه شیعه چیست ؟	۰/۷۵
۱۷	آیا نهی از یک عمل عبادی ملازم با بطلان آن عبادت است ؟ یک مثال بنویسید .	۱
۱۸	در چه زمان، فقیه برای استنباط حکم شرعی از ادله فقهاتی استفاده می کند؟	۰/۵
۱۹	در زمانی که شک میان وجوب و حرمت باشد، وظیفه ی مکلف چیست ؟	۱
۲۰	در چه زمان مجتهد، براساس ادله فقهاتی حکم به براءت می کند؟	۱
۲۱	با توجه به متن زیر ارکان استصحاب را مشخص کرده و بگویید وظیفه ی مکلف چیست ؟ « مکلفی می خواهد نماز بخواند و یقین دارد که در زمان سابق وضو گرفته است. اما اکنون پس از گذشت چند ساعت ، شک می کند که آیا وضوی سابقش همچنان باقی است یا به دلیلی باطل شده است.»	۱/۵
۲۰	جمع نمره	پیروز باشید

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس:		رشته : علوم و معارف اسلامی		تاریخ امتحان : ۱۳۹۸/۱۰/۱۰	
احکام ۳					
پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه		ساعت شروع : ۱۰ صبح		تعداد صفحه : ۲	
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشوردی ماه ۱۳۹۸				مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	
ردیف		راهنمای تصحیح			
نمره					
۱	ب (۱) د (۲) ب (۳) ب (۴)	د (۸) د (۷) د (۶) الف (۵) ج (۴) ( هر مورد ۰/۲۵ )			
۲	(۱) غلط (۲) صحیح (۳) صحیح (۴) صحیح ( هر مورد ۰/۲۵ )				
۳	۱ - آیات الاحکام : در قرآن ۵۰۰ آیه درباره احکام فقهی وجود دارد که آنها را آیات الاحکام می نامند . ۲ - سنت : قول و فعل و تقریر معصوم (ع) ۳ - اجماع محصل : فقیه به وسیله تتبع در آرای فقها و فتاوای آنها تحصیل کرد و شخصاً به دست آورده باشد. ۴ - قاعده ملازمه : هر آنچه عقل به آن حکم کند ، شرع نیز به همان حکم می کند . ( هر مورد ۰/۵ )	۲			
۴	۱ - وحید بهبهانی ۲ - علامه حلی ۳ - شیخ مرتضی انصاری ۴ - امام خمینی ( هر مورد ۰/۲۵ )	۱			
۵	۱ - ب ۲ - الف ۳ - د ۴ - هـ ( هر مورد ۰/۲۵ )	۱			
۶	آن را به صورت تدریجی نازل می کند - تا مطلب در دل مردمان بهتر قرار گیرد و به امر الهی آرامش بگیرند	۰/۵			
۷	هرگاه جای پیشانی ات بالاتر از جای بدنّت به اندازه یک خشت باشد اشکالی ندارد ( ۰/۲۵ ) و مفهوم شرط دلالت می کند بر این که اگر بیشتر باشد مانع صحت نماز خواهد بود ( ۰/۵ )	۰/۲۵			
۸	جواز استعمال خمر در حالت ضرورت ( ۰/۲۵ ) به نحو مطلق ( ۰/۲۵ ) حتی به عنوان دواء ( ۰/۲۵ )	۰/۲۵			
۹	هرگاه وقت نماز فرا رسید طهارت و نماز واجب می شود ( ۰/۲۵ ) که ظاهر مفهوم آن است که اگر وقت نرسیده باشد طهارت و نماز نیز واجب نخواهد بود . ( ۰/۵ )	۰/۲۵			
۱۰	الف ( مقدمه عقلی ب ( مقدمه شرعی ( هر مورد ۰/۲۵ )	۰/۵			
۱۱	الف ( خیر - نهی در این معامله دلالت بر حرمت دارد ولی مقتضی فساد معامله نیست ( هر مورد ۰/۲۵ ) ب ( بله - این نهی هم دلالت بر حرمت دارد ( ۰/۲۵ ) و هم دلالت بر فساد معامله دارد ( ۰/۲۵ )	۱			
۱۲	الف ( عقل - کتاب و سنت ب ( عقل - نقل ج ( امر بدیهی است و نیاز به استدلال ندارد. (هرمورد۰/۲۵)	۰/۲۵			
۱۳	با ملاحظه ی اوضاع و شرایط خاص و تنها برای چنین شرایط، حکم واقعی ثانوی وضع می شود ( ۰/۲۵ ) مثال : سفر به خودی خود ( حکم واقعی اولی ) امری مباح است ( ۰/۲۵ ) اما اگر موجب آزرده گی پدر یا مادر شود حکم واقعی ثانوی آن حرمت است ( ۰/۲۵ )	۰/۲۵			

تاریخ امتحان : ۱۳۹۸/۱۰/۱۰	رشته : علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: <b>احکام ۳</b>
تعداد صفحه : ۲	ساعت شروع : ۱۰ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی <a href="http://aee.medu.ir">http://aee.medu.ir</a>	دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور دی ماه ۱۳۹۸	
نمره	راهنمای تصحیح	ردیف
۰/۵	مفهومی که حکم آن با حکم موجود در منطوق یکسان است ( ۰/۲۵ ) فلا تَقُلْ لَهُمَا أَفٍّ ( ۰/۲۵ )	۱۴
۱	دلالت عام بر شمول به واسطه ی الفاظ عموم است (۰/۲۵) که برای معنای شمولیت و عموم وضع شده (۰/۲۵) اما دلالت مطلق به وسیله شرایطی است که به آن ها مقدمات حکمت می گویند . ( ۰/۲۵ ) دلالت مطلق بر شمول از الفاظ وضع شده استفاده نمی شود ( ۰/۲۵ ) ( اگر دانش آموزی فقط الفاظ عموم را برای عام و مقدمات حکمت را برای مطلق بیان کرده باشد کافی است و نمره کامل تعلق می گیرد . )	۱۵
۰/۷۵	حجیت اجماع ناشی از کاشف بودن آن از رأی معصوم (ع) است .	۱۶
۱	بله نهی از عبارت مقتضی فساد و بطلان آن عبارت است . بدین معنی که اگر مکلف آن اعمال را انجام دهد کارش فاسد و باطل است ( ۰/۵ ) مثال : روزه گرفتن در عید فطر ، قربان ، نماز خواندن با لباس غصبی ( یک مثال ۰/۵ )	۱۷
۰/۵	تنها پس از جهل به حکم واقعی (۰/۲۵) و یأس از دستیابی به حکم واقعی (۰/۲۵) از ادله فقاهتی استفاده می شود.	۱۸
۱	تخیر ( ۰/۵ ) یعنی مکلف میان انجام یا ترک عمل مخیر است ( ۰/۵ )	۱۹
۱	گاهی مجتهد به اصل تکلیف شک دارد ( ۰/۲۵ ) مثلاً حکم این مسئله حرمت است یا نه ( ۰/۲۵ ) ولی در ادله اجتماعی هیچ دلیلی بر حرمت آن نمی یابد ( ۰/۲۵ ) در اینجا مجتهد حکم به عدم تکلیف و مباح بودن آن عمل می کند ( ۰/۲۵ )	۲۰
۱/۵	۱ - یقین سابق : یقین سابق نسبت به وضو ۲ - شک لاحق : شک نسبت به بقای وضو ۳ - وحدت متعلق یقین و شک : وضو ۴ - هم زمانی یقین و شک : یقین به داشتن وضو و شک در بطلان وضو در یک زمان وظیفه مکلف : با توجه به اصل استصحاب ، به یقین سابق عمل کند و به شک بعدی توجه نکند ( همچنان با وضو محسوب می شود . ) ذکر هر کدام از ارکان استصحاب ( ۰/۲۵ ) بیان وظیفه مکلف ( ۰/۵ نمره )	۲۱
۲۰	جمع نمره	
همکاران محترم : لطفاً به مفهوم های صحیح و منطقی دیگر نمره تعلق گیرد .		